

Ο ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ ΒΑΡΝΑΒΑΣ - ΠΡΟΤΥΠΟ ΚΛΗΡΙΚΟΥ(*)

Τοῦ Μητροπολίτη Πάφου κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ.

Δύσκολα οἱ ἄνθρωποι τιμοῦμε κάποιον πού βρίσκεται σέ ἀκμή προσφορᾶς. Εἴμαστε φειδωλοί σέ ἐπαίνους, ὅταν πρόκειται γιά συνανθρώπους μας πού ζοῦν καί δημιουργοῦν, ἰδιαίτερα ἂν αὐτοί, μέ τήν ποιότητα τῆς προσφορᾶς τους, μᾶς ἐπισκιάζουν. Εἶναι μιά ἀπεγνωσμένη κίνηση προστασίας τοῦ ἐγώ μας, προβολῆς τῆς δικῆς μας ἀξίας. Τιμοῦμε συνήθως τούς νεκρούς. Ἐπαινοῦμε ὅσους εἶναι πιά ἀκίνδυνοι γιά μᾶς.

Δέν ἔχει μέ κανένα τρόπο αὐτό τό νόημα ἡ σημερινή ἐκδήλωση. Ὁ χρόνος ἀπλῶς μᾶς ξεγέλασε. Δέν ἀναμέναμε ποτέ νά ἔχει τόσο γρήγορη καί τόσο καταλυτική ἐπίδραση στίς δυνάμεις καί στίς δυνατότητες τοῦ Θεοφιλεστάτου Χωρεπισκόπου Σαλαμίνος κ. Βαρνάβα. Μέ τήν πρώτη ἐμφάνιση τῆς ἀσθένειας, περιμέναμε γρήγορο τό ξεπέρασμά της. Κι ὅταν ἡ κατάσταση ἐπιδεινοῦτο, ἀναβάλλαμε συνεχῶς τήν πραγματοποίηση μιᾶς ἐκδήλωσης πρὸς τιμή του. Μέχρι πού φτάσαμε σ' αὐτή τήν ὥρα. Ἡ ἀποψινὴ ἐκδήλωση δέν συνιστᾷ μιάν ἀπλῆ φιλοφρόνηση πρὸς κάποιον πού δέν μᾶς ἐπισκιάζει πιά μέ τήν προσωπικότητά του, πού δέν θᾶναι ἐμπόδιο σέ κάποιες μελλοντικές ἐπιδιώξεις μας. Εἶναι μιά ἐπιτακτική ἀνάγκη γιά μᾶς. Εἶναι μιά ἀπόκριση σέ δικό μας ψυχολογικό αἴτημα. Ἀπότιση ἐλάχιστου ὀφειλόμενου χρέους.

(*) Ὁμιλία σέ συγκέντρωση πρὸς τιμή τοῦ Χωρεπισκόπου Σαλαμίνος Βαρνάβα, πού ἔγινε στίς 6 Μαΐου 2010 στήν αἴθουσα ἐκδηλώσεων τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ'.

Ἡ ἀθρόα προσέλευση ὄχι μόνο ἀπό τή Λευκωσία, ἀλλά καί ἀπό τήν ὑπαιθρο καί ἄλλες πόλεις, στήν ἀποψινή τιμητική ἐκδήλωση γιά τόν Ἅγιο Σαλαμῖνος, ἀποτελεῖ τήν καλύτερη καί γνησιότερη ἀναγνώριση τῆς ἀξίας καί τοῦ ἔργου τοῦ τιμώμενου Ἱεράρχου. Ὅσοι ἐλούσθησαν μέ τά νάματα τῆς θεόπνευστης διδασκαλίας του, ὅσοι ἐδιδάχθησαν ἀπό τά πολλά καί ποικίλα συγγράμματά του, ὅσοι δέχτηκαν τή λυτρωτική συγχώρηση ἀπό τό πετραχήλι του, εἶναι ἀπόψε παρόντες. Καί ἀνυπόκριτα θά ἐπιθυμοῦσαν ἀντί νά κυκλώνουν τό ὀδυνηρό τροχικάθισμά του νά τόν ἔβλεπαν ὑγιαίνοντα ἐν τῷ μέσῳ τους.

Προσωπικά νιώθω τήν παρουσία ὅλων σας νά μέ πιέζει. Καί δέν ἐννοῶ μόνον τήν πρόκληση συναισθηματικῆς φόρτισης. Ἐννοῶ κυρίως τή συναίσθηση καί τόν τονισμό τῆς ἀνάγκης ἀναζήτησης ὁρίων, μέσα στά ὁποῖα θά πρέπει νά κινηθῶ. Γλαφυροί ἔπαινοι καί ὠραιολογίες, πολλές φορές μέ στοιχεῖα ὑπερβολῆς, ὄχι μόνον δέν ἐκφράζουν τή γνησιότητα τοῦ ἡθους ἐνός προσώπου, ἀλλά τή μειώνουν καί σέ τελευταία ἀνάλυση τήν ἀδικοῦν κατάφωρα. Παράλληλα, ἀστοχία προβολῆς τῶν ὀρθῶν διαστάσεων τοῦ ἔργου ὀδηγεῖ σέ ὑποτίμηση τῆς προσφορᾶς. Μέ ἀπασχόλησε γιά μέρες αὐτή ἡ διάσταση τῆς ἀποψινῆς παρουσίας. Καί προβληματίστηκα ἰδιαίτερα στό τί θά πῶ καί πῶς θά τό πῶ. Κι ἔχω τήν ἀκράδαντη πεποίθηση, ὅτι αὐτά πού θά πῶ δέν συνιστοῦν ὑπερβολές ἐπαίνων. Εἶναι ψηλάφηση τῆς πραγματικότητάς.

Ἄν μποροῦσε, βέβαια, ὁ Θεοφιλέστατος νά μιλήσει ἐλεύθερα, θά μέ ἀπέτρεπε αὐστηρά, γιατί δέν ἐπέτρεπε ποτέ σέ κανένα νά τόν ἐπαινεῖ. Καί τόν ἀντικειμενικότερο ἔπαινο τόν ἐξελάμβανε ὡς κολακεία. Θά χρησιμοποίησω, ὅμως, τήν εὐκαιρία πού μοῦ παρέχεται γιά νά ἐξάρω τήν προσωπικότητα τοῦ ἀνδρός, ὄχι γιά ἐκείνον, ἀλλά γιά μᾶς, γιά τό δικό μας ὄφελος.

Εἰδοποιά γνωρίσματα τῆς προσωπικότητάς του ἦταν, διαχρονικά, ἡ σεμνότητα, τό ἀνεπιτήδευτο καί ἀνεπίδεικτο τοῦ ἡθους του, ἡ λεπτότητα τῶν τρόπων του, τό ὅτι, ὅπως θά ἔλεγεν ὁ

Ἅγιος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος, «ἐδείκνυνεν ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐνπραύτητι σοφίας» (Ἰακ. 3,13). Ἡ μειλιχιότητά του συνδυαζόταν μέ τήν «ἄνωθεν σοφίαν», ἡ ὁποία εἶναι «εἰρηνική, ἐπεικής, εὐπειθής, μεστή ἐλέους» (Ἰακ. 3,17). Αὐτά καί ἄλλα πολλά χαρίσματα, τά ὁποῖα ἐπιμελῶς ἔκρυβε, πού καί ἐγώ, κατά τήν ἔκφραση τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, «σιωπῶ τά τούτων ἀπορρητότερα, ὧν ὁ Θεός μάρτυς», τόν κατέστησαν ἀγαπητό καί σεβαστό στόν εὐσεβῆ λαό μας.

Ἐμεινε γιά πάντα ἀπλός καί ἄτυφος. Δέν τόν συγκίνησαν πρόσκαιρες ἀπολαύσεις, οὔτε παρασύρθηκε ἀπό τό ρεῦμα τῆς φιλαυτίας, τῆς χλιδῆς καί τῶν ἀνέσεων πού προσφέρονται σήμερα. Δέν τόν θάμπωσε ἡ αἴγλη τοῦ ἀξιώματός του, οὔτε καί τόν μέθυσε ἡ δύναμη τῆς ἐξουσίας. Ἡ λάμψη τοῦ χρυσοῦ ὄχι μόνο δέν αἰχμαλώτισε ποτέ τήν καρδιά του, ἀλλά καί ἐπέσυρε τήν περιφρόνησή του. Περιφρονοῦσε, δέν ὑπολόγιζε τά χρήματα, ἀρετή τόσο σπάνια στήν ὑλιστική ἐποχή μας.

Διά τόν Κύριον «ἐφύλαξεν ὁδούς σκληράς» στή ζωή του. Εἶχε βαθύτατη συναίσθηση τῆς ἀποστολῆς του. Καί δέν ἐπέτρεψε σέ κανένα νά ἀσεβήσῃ, μέ λόγια ἢ πράξεις στό ὑπουργημά του. Ἐστερεῖτο, ἴσως, πολιτικότητας, ἀλλ' ἡ ἀποφασιστικότητα τοῦ προσώπου του ἀνεπλήρωνε κάθε ἄλλη ἀνθρώπινη ἔλλειψη. Κάποιοι τόν εἶπαν ἰδιότροπο ἢ ὑπέρμετρα αὐστηρό. Μά ὑπερασπιζόταν ἀρχές. Δέν μπορούσε νά συμβιβαστεῖ μέ τίς ἐπιθυμίες ἢ τήν κρίση τοῦ καθενός. Δέν μπορούσε καί ὁ ἴδιος νά ἔχει ἐλαστική συνείδηση.

Γεννημένος στά Πάνω Λεύκαρα τόν Ἰούλιο τοῦ 1931, ὁ κατά κόσμον Γεώργιος Σολωμός, εὐτύχησε νά ἔχει θεοσεβεῖς γονεῖς, οἱ ὁποῖοι τόν δίδαξαν «τά ἱερά γράμματα» ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας καί διαμόρφωσαν τό χαρακτῆρα του «ἐν παιδείᾳ καί νουθεσίᾳ Κυρίου». Ἀριστος μαθητής, ἀπόφοιτος τοῦ Παγκυπρίου Γυμνασίου, θά μπορούσε νά ἀκολουθήσῃ ὅποιαδήποτε ἐπιστήμη. Προτίμησε, ὅμως, τή Θεολογία, ἀναζητώντας θεωρητικό ὑπόβαθρο τῆς, λόγω παιδικῶν διωμάτων, εὐσέβειάς του.

Ἡ προσφορά του στήν Ἐκκλησία καλύπτει δύο, κυρίως, τομείς, σέ ἰσάριθμες περιόδους τῆς ζωῆς του:

Ἡ πρώτη περίοδος, ταπεινή καί ἀθόρυβη, τόν βρίσκει, μετά τή συμπλήρωση τῶν σπουδῶν του, στήν ἀδελφότητα θεολόγων «Ἡ Ζωή» πρῶτα, καί ἀργότερα στόν «Σωτήρα». Στίς ἐκδοτικές καί ἱεραποστολικές προσπάθειες τῶν δύο αὐτῶν Ἀδελφοτήτων πολλά πρόσφερε καί ὁ ἴδιος, ἐργαζόμενος σέ διάφορες περιοχές τῆς Ἑλλάδος, ἀπό τή Δράμα μέχρι τήν Κύπρο. Ἐκεῖ συνδέθηκε μέ μεγάλες προσωπικότητες, ὅπως τόν Παναγιώτη Τρεμπέλα, τοῦ ὁποίου τό ἐρευνητικό καί διεισδυτικό πνεῦμα μιμήθηκε, τόσο στά κηρύγματα ὅσο καί στίς συγγραφές του. Ὦντας μέλος τῆς Ἀδελφότητος τοῦ Σωτήρα χειροτονήθηκε, στήν Κύπρο, διάκονος καί ἱερεύς ἀπό τόν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο Γ' καί πρόσφερε τίς ὑπηρεσίες του στήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή.

Τό χαρακτηριστικό τῆς ζωῆς καί τῆς δράσης του σ' αὐτή τήν περίοδο ἦταν τό κήρυγμα καί ἡ διδασκαλία. Δέν ἄφηνε καμμιά εὐκαιρία νά πάει χαμένη. Κατηχητικά, Κύκλοι Μελέτης Ἀγίας Γραφῆς, ὁμιλίες σέ παγκοινοτικές συγκεντρώσεις, ἦταν σέ καθημερινή διάταξη. Τό κήρυγμά του ἀπλό καί κατανοητό. Πολλές φορές καί στερεότυπο. Ἀγγιζε, ὅμως, καί τήν πιό σκληρή καρδιά. Δέν εἶχε φιλοσοφικούς στοχασμούς. Σάν νά ἔλεγε μαζί μέ τόν Ἀπόστολο Πέτρο: «Οὐ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τήν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καί παρουσίαν» (Β' Πέτρ. 1,16). Ὁ λόγος του ἦταν κοινοποίηση ἐμπειρίας, κατάθεση μαρτυρίας, προσφορά βιώματος.

Ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον καί μεγάλην ἀγάπη ἔδειχνε πρὸς τή νεότητα καί ξεχωριστά στό ἔργο τῆς κατήχησης καί τῶν κατασκηνώσεων. Στόν συγκεκριμένο αὐτό τομέα δημιούργησε, μέ τή βοήθεια πολλῶν πνευματικῶν θυγατέρων του, ὑποδομή στήν ὁποία γιά πολλά χρόνια θά στηρίζεται τό κατηχητικό ἔργο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἀναζητώντας μόνιμους συνεργάτες τῆς Ἐκκλησίας, στράφηκε καί πρὸς τούς σπουδαστές τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, στήν ὁποία ἐξασφάλισε τή δυνατότητα νά διδάσκει, ἀφιλοκερδῶς

καί σέ ὅσους ἐπιθυμοῦσαν, Κατηχητική. Φίλεργος καί φερέπονος ἐπεξεργάζετο μέ ἐπιμέλεια τό εὐπλαστον τῶν σπουδαστῶν, σμιλεύοντας ἀετώματα καί λαξεύοντας κιονόκρανα στό πνεῦμα καί στή βούλησή τους. Συνδυάζοντας γνώση καί μεθοδικότητα, πράξη καί θεωρία, ἀπέβη πνευματική φρυκτωρία, πού τούς καθοδηγοῦσε σέ πνευματικά λικνίσματα καί σέ αἰωρήσεις τοῦ ἐπέκεινα.

Δέν ἦταν, βέβαια, χωρίς δυσκολίες τό ἔργο καί ἡ διακονία τοῦ πατρός Βαρνάβα, ὅπως μετονομάστηκε ὁ Γεώργιος Σολωμός. Ἡ ἱερωσύνη εἶναι πάντα ἕνας σταυρικός καί ἀνηφορικός δρόμος. Μιά πορεία δύσκολη ἀνάμεσα σέ πολλά ἐμπόδια καί πολλές δοκιμασίες. Πορεία ἀνηφορική μέσα ἀπό τήν κακία τοῦ αἰῶνος τούτου καί τό κοσμικό φρόνημα, πού πάντα ἀντιστρατεύεται τό φῶς καί τήν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ. Ὁ ἱερεὺς δέν ἐπιβάλλει τήν κυριαρχία του πάνω στοὺς ἀνθρώπους. Προσπαθεῖ νά κερδίσει τήν ἀγάπη καί τό σεβασμό τους. Εἶναι πατέρας, δέν εἶναι κοσμικός ἄρχων. Ἡ Ἐκκλησία δέν καταδυναστεύει τοὺς ἀνθρώπους. Βασιλεύει στίς ψυχές καί στίς συνειδήσεις τους. Κι ἦταν καί εἶναι τό ἔργο αὐτό πάντα ἐπίπονο.

Ἡ δεύτερη φάση τῆς προσφορᾶς τοῦ Θεοφιλεστάτου ἀνάγεται στό ἀρχιερατικό ἔργο του. Εἶναι σ' ὅλους γνωστό πῶς ἔγινε ἐπίσκοπος, «μὴ διασάμενος διὰ τήν ἀρχήν, ἀλλὰ μᾶλλον ὑπὸ τῆς ἀρχῆς διασθείς». Δέν ἀπέβλεψε ποτέ σέ δόξα ἀνθρώπινη, οὔτε σέ κατάκτηση ἀξιωμάτων. Οὔτε καί τόν ἔθελγε ἡ ἀρχιερατική μίτρα. Ἐπιθυμοῦσε νά λάβει τό «διάδημα τοῦ κάλλους ἐκ χειρὸς Κυρίου» καί ὄχι τήν ἀρχιερατική μίτρα. Ἐξάλλου ἤξερε, πολὺ καλά, ὅτι ἡ ἔδρα τοῦ Ἐπισκόπου δέν εἶναι θρόνος δόξης, ἀλλὰ τύπος Σταυροῦ κι ὅτι ὁ ἀνερχόμενος τίς βαθμίδες του πρέπει νά εἶναι πάντοτε ἔτοιμος νά «πίει» τό ποτήριον, τό ὁποῖο «ἔπιε» καί ὁ Κύριος. Σέ ὥρες δύσκολες, ὅμως, ὥρες ἀποστασίας ἀπὸ τήν Ἐκκλησία καί προδοσίας ἀρχῶν καί καθήκοντος, δέν ἔμεινε ἀπλὸς θεατῆς στίς κερκίδες. Στό στάδιο κονταροκτυπιόταν μέ κάθε εἶδους ὑπονόμευση ὁ ἐθνικός καί θρησκευτικός ἡγέτης τοῦ Κυπριακοῦ λαοῦ, ὁ Ἐθνάρχης Μακάριος, καί δέν μπορούσε ὁ Ἀρχιμανδρίτης

Βαρνάβας Σολωμός νά ἀρνηθεῖ τήν προσφορά ὑπηρεσιῶν σέ τέτοιες κρίσιμες ὥρες. Ἡ σιωπή δέν εἶναι πάντα χρυσός. Γιατί μπορεῖ ἡ σιωπή, πολλές φορές, νά ἐρμηνευθεῖ σάν ἀποδοχή ἢ σάν συναίνεση. Πολλάκις «ὁ σιωπῶν δοκεῖ συναινεῖν». Ὑπάρχουν στή ζωὴ στιγμές πού πρέπει νά πεῖ κανεῖς τό μεγάλο «ναί» ἢ τό μεγάλο «ὄχι». Πού πρέπει νά προστατεύσει τόν ἑαυτό του ὄχι ἀπὸ τὴ δίκωξη, ἀλλὰ ἀπὸ τόν ἐξευτελισμό. Νά περισώσει τὴν ἀξιοπρέπειά του ὡς ἀνθρώπου. Κι ἡ στιγμή αὐτὴ γιὰ τόν Βαρνάβα Σολωμό ἦταν ἡ ὥρα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πραξικοπήματος πού ἐπεχείρησε ἡ Χούντα τῶν Ἀθηνῶν μέσῳ τῶν τριῶν, τότε, Μητροπολιτῶν. Μὲ τὴν καθαίρεση τῶν τριῶν Μητροπολιτῶν ἡ Ἐκκλησία χρειαζόταν ἐπισκόπους, εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ ἐπιτελικά στελέχη. Στὴν κλήση τοῦ Θεοῦ, πού ἐκδηλώθηκε τότε μέ πρόταση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου, ἔκρινε πὼς δέν μπορούσε νά ἀρνηθεῖ. Παρόλο πού ἡ ἀνταπόκρισή του στό κάλεσμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ προκάλεσε πολλές θλίψεις, λόγω τῆς ἀντίθετης γνώμης τῆς Ἀδελφότητος τοῦ «Σωτήρα», ἐν τούτοις δέν ἔδειξε ποτέ ἀμφιβολία γιὰ τὴν ὀρθότητα τῆς ἀπόφασής του. Δόθηκε, ἔτσι, ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, ὀλοκληρωτικά στὸν ἀγῶνα στηρίξης τοῦ Ἐθνάρχου. Κι ἀπέδειξε γρήγορα ὅτι ἀνέδειξε τό ἀξίωμα πού πῆρε, δέν τὸν ἀνέδειξε ἐκεῖνο. Ἐτίμησε τό ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα, πού κατ' ἀξίαν περιεβλήθη, τό ἀναβάθμισε, τό ἐλάμπρυνε. Ἐχοντας ἡσυχὴ τὴ συνείδησή του, λόγω τῆς ἐπιτέλεσης τοῦ καθήκοντός του, δέν τὸν φόβιζε ποτέ ἡ γνώμη τοῦ κόσμου, οὔτε καὶ προσπάθησε ποτέ νά συντονίσαι τίς ἐνέργειές του μέ τὴ θέληση τοῦ κόσμου. Δέν εἶχε φιλοδοξίες, γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῶν ὁποίων θά χρειαζόταν τὴν ψῆφο τοῦ λαοῦ, - ἀφοῦ καὶ ὅταν τοῦ προτάθηκε ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο θέση Μητροπολίτη, τὴν ἀπέρριψε, - γι' αὐτό καὶ δέν ἤθελε νά χαϊδεύει τὴν ἀκοή τοῦ κόσμου. Ὑπηρετοῦσε τὴν ἀλήθεια χωρὶς καμμιὰ σκοπιμότητα.

Στὴ φάση αὐτὴ τῆς ζωῆς του ἔζησε, ὁ Θεοφιλέστατος, καὶ τό δρᾶμα τοῦ λαοῦ μας, πού, δυστυχῶς, συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Ἐνίωσε τὴν ἄφατη ὀδύνη ἀντικρύζοντας τό λαό μας νά ἐκδιώκε-

ται, σάν τούς πρωτόπλαστους από τόν παράδεισο, από τά εὐλογημένα χώματά του. Ἑλληνολάτρης πραγματικός συνειδητοποιοῦσε πώς κανέναν λαός δέν ἔνιωσε τόσο βαθιά τούς ραβδισμούς τοῦ πόνου καί τά αἵματα τῶν κακώσεων στό σῶμα του, από τά δεινά τῶν ἀλλεπάλληλων ταπεινώσεων, ὅσο ὁ ἐλληνικός. Καί τόν ἔθλιβε βαθύτατα ἡ διαπίστωση πώς στή σύγχρονη ἱστορική στιγμή, πού ὁ Ἑλληνισμός ἀπειλεῖται συνεχῶς μέ ἐδαφική, ἀλλά καί πληθυσμιακή συρρίκνωση, κατάντησε καί πολιτιστικά ἐτερόφωτος. Γ' αὐτό καί ἐπίμονα ζητοῦσε, ἔκτοτε, τήν ἐπιστροφή στίς ρίζες μας, τόσο τίς ἐθνικές ὅσο καί τίς θρησκευτικές.

Ὁ Χωρεπίσκοπος Σαλαμῖνος ἦταν ὁ πρῶτος Ἱεράρχης πού ἐπέστρεψε στήν ἔδρα του μετά τό πραξικόπημα. Ἐνῶ στήν Ἀρχιεπισκοπή βρίσκονταν ἀκόμα οἱ καθαιρεμένοι, ὁ Σαλαμῖνος Βαρνάβας, μέ ἄμεσο κίνδυνο τῆς ζωῆς του, ἐπέστρεψε στό κτίριο καί τά καθήκοντά του. Κι ἡ στάση του ἐκείνη βοήθησε τά μέγιστα καί ἐπιτάχυνε τήν ἐπιστροφή τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου στήν Κύπρο. Θλιβερό προνόμιο τοῦ Σαλαμῖνος Βαρνάβα ἦταν καί τό ὅτι αὐτός ἔκλεισε τά μάτια τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου καί τέλεσε τό πρῶτο τρισάγιο ἐπὶ τῆς σοροῦ του, ἐκείνη τήν θλιβερή αὐγή τῆς 3ης Αὐγούστου 1977. Γιά τόν διαχρονικό πατριωτισμό του, ἀρκεῖ νά ἀναφέρω, ἀπλῶς, πώς πολύ ἀργότερα, τό 2004, ἦταν ἓνας ἀπό τούς τέσσερις μειοψηφήσαντες, στή Σύνοδο, Ἱεράρχες, πού κάλεσαν τόν Κυπριακό λαό ἀπερίφραστα νά ἀπορρίψει τό σχέδιο Ἀνάν.

Στήν ὅλη δράση τοῦ Θεοφιλεστάτου συγκαταλέγεται καί ἡ συγγραφική προσφορά του. Ἐχοντας ὑπόψη του τό Γραφικό «διδακτικόν εἶναι χρή τόν ἐπίσκοπον, ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τήν διδαχήν πιστοῦ λόγου» (Τίτ. 1, 9), δέν ἀρκέστηκε μόνο στήν προφορική διδασκαλία. Δεκαεννέα αὐτοτελῆ βιβλία εἶναι τό συνολικό συγγραφικό του ἔργο, πού ἀπευθύνεται στούς ἀγωνιζόμενους πιστούς, συμπλήρωμα τοῦ προφορικοῦ κηρυκτικοῦ του ἔργου. Ἐνα 20ό βιβλίο, πού δέν πρόλαβε νά ἐκδώσει, εἶναι αὐτό πού παρυσιάζουμε ἀπόψε.

Ὁ Χωρεπίσκοπος Σαλαμίνοσ ἦταν ὁ μαγνητικός πόλοσ καί τό πνευματικό ἀρχέτυπο πολλῶν. Ἔγινε ὁ νυμφαγωγός πολλῶν ψυχῶν εἰς Χριστόν. Εἶχα τό προνόμιο νά συνδεθῶ μαζί του στενότατα ἀπό τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1971, ὅταν ἐκεῖνοσ ἦταν ἀκόμα ἱερεὺσ καί ἐγώ φοιτητής. Ἐκτοτε πολλά τοῦ ὀφείλω. Τό 1984, μάλιστα, δέχτηκα ἀπό τά χέρια του τόν πρῶτο βαθμό τῆσ Ἱερωσύνησ. Ἰδιαίτερα μετὰ τό 1985, ὅταν Ἐπίσκοποσ ἐκεῖνοσ καί Ἀρχιεμανδρίτησ ἐγώ, βρεθήκαμε στόν ἀφιλόξενο καί ἐχθρικό, τότε, γιά κάθε ἀντίθετη γνώμη, χώρο τῆσ Ἀρχιεπισκοπῆσ, ἡ συναναστροφή μαζί του ὑπῆρξε πηγὴ ἀξέχαστων μαθημάτων ἀδαμαντίνου ἐκκλησιαστικοῦ ἥθουσ. Ἦταν τύποσ καί ὑπογραμμός, ἐκμαγεῖον τοῦ γνήσιου κληρικοῦ.

Κι ὅταν ἀργότερα ἐπρόκειτο νά γίνω Ἐπίσκοποσ μέ προδιάθετε γιά τίσ δυσκολίες πού θά συναντοῦσα λέγοντάσ μου: «Θά ὑπάρξουν φορές πού θά αἰσθανθεῖσ τά φῖδια τῆσ ἀρχιερατικῆσ ράβδου σου νά ζωντανεύουν καί νά δαγκώνουν τήν καρδιά σου». Κι ἀκόμα φρόντιζε νά μέ προειδοποιεῖ ὅτι γιά τό ἔργο τοῦ Ἐπισκόπου, πέραν ἀπό τίσ προσωπικές ἱκανότητες χρειάζεται ἡ χάρις. Καί ἡ χάρις γιά νά κατοικήσει μέσα μας προαπαιτεῖ κένωση ἀπό τόν ἐγωισμό καί τή φιλαυτία, ἀπομάκρυνση ἀπό τήν αὐτάρκεια καί τήν αὐταρέσκεια.

Ὁ καθηγητής Σάββασ Ἀγουρίδης συνήθιζε νά μᾶσ λέει, στίσ παραδόσεις του, ὅτι ἡ ζωὴ τῆσ Ἐκκλησίασ στή γῆ αὐτὴ μοιάζει μέ τήν ἐπίγεια ζωὴ τοῦ Κυρίου τησ. Ὅπως στήν περίπτωση τοῦ Χριστοῦ οἱ θλίψεις καί οἱ ταλαιπωρίες αὐξήθηκαν πρόσ τό τέλος τῆσ ζωῆσ του καί κορυφώθηκαν στόν Σταυρό, ἔτσι θά συμβεῖ καί μέ τήν Ἐκκλησίαν. Τό κακό καί ὁ διάβολοσ θά συνασπιστοῦν σέ μιά τελικὴ ἐπίθεση στίσ μέρεσ τῶν ἐσχάτων. Κάτι ἀνάλογο νομίζω πῶσ συμβαίνει καί μέ τήν ἀτομικὴ ζωὴ πολλῶν ἀνθρώπων. Παρά τό ὅτι ἡ ζωὴ μας ὁλόκληρη εἶναι συνυφασμένη μέ τόν πόνο, οἱ πειρασμοί κι οἱ ἀντιξοότητες, οἱ θλίψεις κι οἱ ταλαιπωρίες πληθαίνουν γιά πολλοὺσ στίσ δυσμέσ τοῦ βίου τουσ. Αὐτό ἐπέτρεψε, στίσ ἀνεξιχνίαστεσ βουλές του ὁ Θεός, καί γιά τόν Ἅγιο Σα-

λαμῖνος. Κι, ἔτσι, ὁ ἐν λόγῳ καί δυνάμει κηρυκτικῇ πολλῇ τώρα βρίσκεται ἐν ἱερᾷ σιγῇ, ἄφωνος, «ὥς οὐκ ἀνοίγων τό στόμα», ἐν ταπεινώσει πολλῇ. Παρά τήν βαρύτατη ἀσθένεια, ὅμως, ἡ γλυκύτητα τῆς μορφῆς του μέ τή χαρακτηριστική πραότητα τῆς προσωπικότητάς του, παραμένουν ἀναλλοίωτες. Καί μεταδίδουν στόν ἐπισκέπτη τήν ἡρεμία καί τή χάρη πού ἐκχέουν οἱ ἀπό Θεοῦ χαρισματοῦχοι, θεοσεβεῖς καί θεοφιλεῖς.

«Τόν ἀγῶνα τόν καλόν ἀγωνισθεῖς, ὁ Θεοφιλέστατος, τόν δρόμον τελέσας καί τήν πίστιν τηρήσας», ἀναμένει τήν κλήση πρός τοὺς οὐρανούς. Κι εἴμαστε σίγουροι πὼς ὁ Θεός θά τοῦ ἀπονεῖμει «τόν τῆς δικαιοσύνης στέφανον». Γιατί εἶναι ὑπεσχημένο στή Γραφή: «Εἴ τινος τό ἔργον μενεῖ, ὃ ἐπωκοδόμησε, μισθόν λήψεται» (Α΄ Κορ. 3, 14). Καί πιστεύομεν, ὅτι ὁ Ἅγιος Σαλαμῖνος «μισθόν λήψεται», γιατί τό ἔργο αὐτοῦ μένει καί στηρίζει τήν Ἐκκλησία.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Νύσσης βεβαιώνει, ὅτι «οὐ μόνον Πέτρος καί Ἰωάννης καί Ἰάκωβος στῦλοι τῆς Ἐκκλησίας εἰσίν, οὐδέ μόνος ὁ βαπτιστής Ἰωάννης ὁ λύχνος ἦν ὁ καιόμενος, ἀλλά πάντες οἱ δι' ἔργων φωστῆρες γινόμενοι καί στῦλοι καί λύχνοι λέγονται». Τέτοιος στῦλος ἀνεδείχθη καί τέτοιος λύχνος ἔγινε καί ὁ Θεοφιλέστατος Χωρεπίσκοπος Σαλαμῖνος Βαρνάβας. Εὐχομαι ὁ Θεός, μαζί μέ τήν θλίψιν καί τόν πειρασμόν νά δώσει καί «τήν ἐκβασιν τοῦ δύνασθαι, τόν Θεοφιλέστατον, ὑπενεγκεῖν» (πρβλ. Α΄ Κορ. 10, 13). Σ' ἐμᾶς ὅλους δέ εὐχομαι νά τόν ἔχουμε πρότυπο ζωῆς καί δράσης, ἰδιαίτερα στοὺς δύσκολους καί θυελλογενεῖς καιροὺς πού ζοῦμε.